

Streptococcus uberis lastig beheersbaar

Mastitis bij koeien door *Streptococcus uberis* is een wereldwijd probleem. De bacterie is lastig te beheersen. Dat komt mede doordat er nog maar weinig onderzoek naar de bacterie is gedaan.

HENK TEN HAVE

Op een bijeenkomst voor dierenartsen in Fort Altena in Werkendam vertelde Paolo Moroni van de universiteit in Milaan en de Cornell University in de VS dat de bacterie *Streptococcus uberis* in veel landen zorgt voor (vooral klinische) mastitis bij koeien. Met name rond het afkalven raken koeien besmet met *Strep. uberis*. Behandeling is lastig gezien het hoge aantal herhalingsgevallen. Vanwege de aard van *Strep. uberis* moet de nadruk worden gelegd op het voorkómen van infecties met deze bacterie in plaats van op behandeling. Goed management is dus belangrijk om de ziekte te voorkomen, maar dat is niet genoeg. Ook het verzamelen van gegevens over de ziekte is nodig, zei Moroni.

Klinisch en subklinisch

Streptococcus uberis leeft in de omgeving van de koe (stro, boxen, mest) maar ook wel op de huid en slijmvliezen van de koe. Vooral (vuil) stro kan veel *Strep. uberis* bevatten. Er zijn stammen die vooral een koegebonden karakter vertonen en hardnekkig te behandelen zijn. De besmetting kan zowel uit de stal als vanaf andere koeien komen. *Strep. uberis* kan zowel klinische als subklinische mastitis veroorzaken. Ongeveer de helft van alle met de bacterie besmette kwartieren wordt klinisch gedurende de lactatie. chronische recidiverende uierontstekingen. De meeste *Strep. uberis*-mastitisgevallen die optreden in het begin van de lactatie, vinden hun oorsprong in de droogstand.

BRON: GEZONDHEIDSDIENST VOOR DIEREN

Geen inzicht

Door gegevens over *Strep. uberis*, zoals het vóórkomen ervan, de behandelstrategie en de genezingspercentages, te verzamelen, wordt er meer over de bacterie bekend en kunnen de problemen ermee mogelijk worden verkleind, vertelde Tine van Werven, universitair hoofddocent aan de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht. Volgens haar is er nog veel onbekend over *Strep. uberis* en mastitis bij koeien. Er zijn nog maar weinig studies naar gedaan. Daarnaast doen veel dierenartsenpraktijken zelf bacteriologisch onderzoek (BO) bij mastitis en worden de uitkomsten daarvan weinig gebundeld en gedeeld. Er is geen inzicht in genezingspercentages en geen cijfers over hoe lang een koe wordt behandeld met antibiotica. Van Werven daagde dierenartsen uit om,

samen met melkveehouders, gegevens over *Strep. uberis* te verzamelen, te delen en te vergelijken, zodat trends in de tijd zichtbaar worden, de bacterie beter kan worden beheerst en het aantal infecties kan worden teruggebracht.

Antibiotica

Ook het antibioticagebruik tegen deze bacterie kan mogelijk worden verlaagd als er meer over bekend is; mastitis door *Strep. uberis* is nog verantwoordelijk voor een relatief hoog antibioticagebruik, aldus Van Werven. Antibiotica moeten worden gebruikt voor mastitisgevallen waarvan aannemelijk is dat ze baat hebben bij behandeling. Daarbij moet onder andere worden gekeken naar leeftijd, lactatiestadium, het aantal geïnfecteerde kwartieren en de historie van klinische mastitis bij de koe (repeat cases); hoe hoog is de kans dat een zesdekalfskoe met meerdere mastitisinfecties zal genezen?

Wellicht kan er een algoritme worden gebouwd om te vast te stellen of gebruik van antibiotica zinvol is of niet, zei Van Werven.

Ze rekende voor dat er twintig extra koeien moeten worden behandeld om één koe te genezen. Hoe verantwoord is dat, vroeg ze zich hardop af.

Verlengde behandeling

Koeien met *Strep. uberis*-mastitis worden vaak langer behandeld met antibiotica (verlengde behandeling) vanwege resistentie van de bacterie tegen bepaalde antibiotica. Daarnaast is de bacterie in staat om een slijmlaag (biofilm) te vormen, waar-

Om *Strep. uberis*-mastitis te voorkomen moet het hele uiermanagement op orde zijn.

FOTO: GERTJAN ZEVENBERGEN

door hij onbereikbaar wordt voor antibiotica. Het percentage infecties dat blijft aanhouden is hierdoor hoog.

Hoe ziekteverwekkend de bacterie is, verschilt per stam.

De geschatte genezing van een koe met *Strep. uberis*-mastitis na twee dagen behandeling is 55 procent. Bij een verlengde behandeling van vijf dagen is de geschatte genezing 65 procent. Om één koe te genezen met verlengde behandeling moeten tien koeien drie dagen langer behandeld worden. Per koe zijn drie tot zes tubes antibiotica nodig. Dat betekent dat er, theoretisch, dertig tot zestig tubes nodig zijn om één extra koe te genezen. Is dat nog rechtvaardig?

Preventie

Om *Strep. uberis*-mastitis te voorkomen moet er veel meer focus komen op preven-

tie, vindt Van Werven. Daarmee kan de infectiedruk worden verlaagd en weerstand worden verhoogd.

Het management allereerst moet op alle fronten kloppen. Het hele uiermanagement moet op orde zijn met een optimale hygiëne, een goed functionerende melkmachine, speendip, een adequate behandeling (op tijd en juiste duur) en een goed droogstandsmanagement.

De weerstand kan worden geoptimaliseerd door een goed uitgebalanceerd rantsoen, elimineren van ziektes als BVD en het minimaliseren van stress: stress heeft een enorme invloed op de weerstand van de koe, stelde Van Werven, en kan ontstaan door bijvoorbeeld het mengen van groepen, overbezetting en hittestress. Preventie is ook mogelijk met het nieuwe vaccin UBAC tegen klinische mastitis door *Streptococcus uberis*. §

Er moet veel meer focus komen op preventie